

ROSA CÀNDIDA

No és gens recomanable jutjar una literatura per una sola obra però és ben cert que una sola obra pot fer-nos una literatura, una llengua, una cultura, un paisatge, enormement atractiu. Vaig tenir la sort que una amigat em recomanés aquesta novel·la islandesa de la qual no n'havia sentit a dir res fins aleshores i puc dir que, en l'espai de menys de sis mesos, l'he llegit dues vegades. Si la primera em va inundar de sensibilitat pel detall i per la senzillesa, la segona m'ha fet descobrir una possible interpretació més profunda que podria resumir en un sintagma nominal: el miracle de la vida. I estic ben convençuda que un savi de la literatura, una persona que tingui present tot el bagatge de símbols i tòpics que omplen els racons de la tradició literària universal, hi podria trobar encara lectures més profundes.

Sigui quin sigui, però, el nivell del lector, sense necessitat de cercar més enllà dels mots, les paraules de la novel·la, les descripcions del paisatge, del gest, de les impressions i les sensacions, la senzillesa de les converses, són una invitació a abandonar totes les tensions i preocupacions per deixar-nos endur pel fluir de l'existència. És l'acceptació, com a absolut antònim de la resignació.

L'autora, Audur Olafsdóttir, ens entrega una novel·la iniciàtica: un jove de 22 anys emprèn un viatge llarg, amb un destí del qual se'ns donen moltes pistes però que mai no ens concreten, a través del qual i al final del qual experimenta un canvi, una maduració i un nou rumb a seguir. D'una forma subtil, ens assabentem de l'arquitectura del seu passat: un pare protector i gran, un germà bessó autista, una mare a qui estava enormement unit, morta massa jove d'una forma impactant, una paternitat concebuda sense voluntat en una nit massa passional a l'hivernacle, escenari fonamental de tots els moments claus de la seva biografia.

Al llarg de tota la narració, el protagonista ens va fent partícips del seu magne amor per les plantes, del seu coneixement del medi natural on les roses són la perfecció absoluta. De fet, el seu destí és un jardí, un ROSERAR descrit en els llibres com el jardí més bell des de l'Edat Mitjana que ell pretén recuperar voluntàriament només per amor a la bellesa. El viatge posa a prova la seva capacitat de resistència: una apendicitis tan sols arribar, molts quilòmetres de cotxe, el testimoniatge d'un accident salvatge... però també és cert que va creuant persones que prenen el seu temps per escoltar-lo i respectar-lo. Una bona mostra són les infermeres canviant l'aigua del got on han posat els esqueixos de la rosa de vuit pètals que du al seu jardí de destí, amb la mateixa delicadesa amb què li canvien els embenats.

L'estada al monestir és una prova a la seva capacitat de treball i de resistència a la soledat. El protagonista és un home que es pren el temps que considera necessari per observar, per qüestionar-se. Té un bon company dialèctic, el pare Tomàs, ideal perquè no sermoneja ni fa cap demagògia; expert en cinema d'arreu i coneixedor de tretze llengües, li respon automàticament amb un ventall de recomanacions filmiques que li aportaran un munt de matisos al debat intern que manté i que l'ajudaran a fer més gran encara la complexitat del que cerca, convençut que conèixer aquesta complexitat apropa a la veritat d'un mateix.

El periple d'aquest jove de 22 anys es veu interromput quan la mare de la filla que tenen en comú el visita i li demana compartir la responsabilitat mentre ella acaba la tesina universitària. Aquí comença una segona part del llibre on el protagonisme és el paper de la paternitat. Mentre ell va descobrint la seva filla i el nou rol familiar, el lector va admirant la delicadesa, la tendresa que hi inverteix. I mentre ell dubta de si fa les coses prou bé, els testimonis de la seva relació amb la nena, els lectors, no podem deixar de pensar en quin pare tan ideal tenim al davant. Un pare que també donava la mà al seu germà bessó ja a la incubadora i que li seguia donant sent adult sense plantejar-se que pogués deixar de fer-ho.

La nena, la Flora Sol, és també especial i aquí és on hi ha una altra interpretació possible de tot el que s'esdevé malgrat que no hi ha cap voluntat de l'autora de donar-la per certa, la insinua però és ben possible arribar a pensar que, en fer-la, patim un excés d'imaginació.

El poble és molt petit, i el pare la du sempre de passeig als matins, a comprar el menjar (quin gran paper la gastronomia en la novel·la) i a veure l'església. S'hi asseuen una estona fins que la nena s'acostuma a la foscor i, llavors el ritual comença: l'espelma a Sant Josep, l'home amb qui el jove pensa que comparteix la soledat de sota els llençols, i el quadre on hi ha la Verge amb el

nen Jesús que resulta que és gairebé el doble de la seva filla. Una nena que sempre té llum. Una nena que sempre està contenta i li agrada posar les manetes a les galtes de la gent. Una nena de qui la veïna està convençuda que ajuda a curar les malalties, organitzant una mena de pelegrinatge que incomoda una mica el pare. Una nena que aprèn paraules del llatí de les misses. Què ens vol dir l'autora? Fa una mena d'història bíblica a la inversa? El protagonista és Sant Josep, l'home que es va fer càrrec amb amor, amb senzillesa, d'una paternitat que no havia buscat. A la nostra novel·la, amb "miracles" més creïbles per al segle XXI: una concepció que ha tingut lloc a l'únic lloc on pot créixer una rosa a Islàndia, a l'hivernacle, com un úter calent i abrigador de la vida.

El jardí més bell del món torna a tenir forma gràcies al protagonista, i amb ell torna la vida al monestir; el treball voluntari i senzill ha recuperat l'alegria d'uns monjos tancats en una biblioteca plena de manuscrits valuosos i ha obert un poble de població envellida i llengua en perill d'extinció a un turisme que el tornarà a situar en el mapa. Un regal de vida. I el jardí, a prop de la perfecció amb la seva estrella de vuit camins, abriga la rosa de vuit pètals que el jardiner ha transportat des de l'àrida i estèril Islàndia. Una rosa de vuit pètals que creu única, però que també està dibuixada als vitralls de l'església. La darrera frase de la novel·la ens parla de la llum que escalfa la galta de la nena mentre l'observa. La novel·la ens parla del miracle de la vida: la vida que és oferta als altres i que ajuda a fer créixer el món, a fer-ne un recer més bell gràcies a l'amor.

I aquí un petit fragment:

"És ben clar que el dia de la meva mort serà un dia d'alegria per a molts habitants d'aquest món, atès que abans de la posta de sol hauran nascut incomptables nens per substituir-me, i s'hauran celebrat una infinitat de casaments."

Bona lectura! No us perdeu aquesta joia!

Muntsa Farré